

# Hoër Volksskool Graaff-Reinet Afrikaans Huistaal Graad 9 bladsy 1 van 6

Werk vir Week 20 – 24 Julie 2020

**Maandag 20 Julie** : Merk jou vorige week se werk aan die hand van die memoranda – onthou om alle foute te korrigeer:

**Memorandum:** Taalleer

## OEFENING 1:

1. Onderstreep die byvoeglike naamwoorde (b.nwe.) in die volgende sinne.

1.1 Die lang seun stap rustig met gemaklike treë en skop kort-kort ongemerk 'n klip uit die pad.

1.2 Alhoewel hy moeg is, die dag warm en die pad lank is, sweet hy betreklik min.

1.3 Die stokou man se gesig is verrimpeld, sy hare is grys en 'n swierige snor versier statig sy bolip oor sy splinternuwe stel winkeltande.

2. Onderstreep die bywoorde (bwe.) in die volgende sinne:

1.1 Die lang seun stap rustig met gemaklike treë en skop kort-kort ongemerkt 'n klip uit die pad.

1.2 Alhoewel hy moeg is, die dag warm en die pad lank is, sweet hy betreklik min.

1.3 Die stokou man se gesig is verrimpeld, sy hare is grys en 'n swierige snor versier statig sy bolip oor sy splinternuwe stel winkeltande.

## OEFENING 2:

1. Doen: Platinum handboek bl. 256 nr. B.3 (Intensiewe vorme) Voorbeeld: oud - stokoud.

Met 'n paar uitsonderings (soos nugter wakker en wawyd oop) word hulle altyd aanmekaar geskryf as een woord.

3.1 Verlief – smoorverlief / dolverlief.

3.2 goedkoop – spotgoedkoop

3.3 Stil – tjoepstil / doodstil

3.4 vol – propvol

3.5 Glad – seepglad / spieëlglad

Sommiges, veral kleure, het 'n hele aantal moontlike variasies, bv. nat – sopnat, waternat, sopwaternat; alleen – stokalleen, saligalleen, sielsalleen, stoksielsaligalleen

2. Doen ook die volgende:

Fris - perdfris

Lewendig - Springlewendig

Af - morsaf

Bekend - wêreldbekend / alombekend

Bitter - galbitter

Groen - grasgroen / bottelgroen / smaraggroen

Dik - trommeldik

Doof - stokdoof

Duur - peperduur

Gelukkig - doodgelukkig / dolgelukkig

Getrou - lewensgetrou

Jonk - bloedjonk

Lank - ellelank / lewenslank

Leeg - dolleeg

## Hoër Volksskool Graaff-Reinet - Afrikaans Huistaal Gr. 9 Bladsy 2 van 6

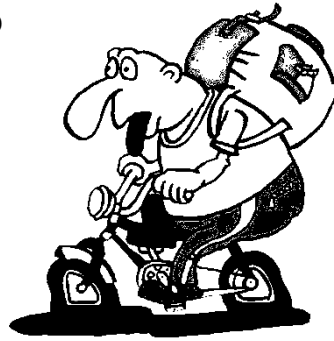
|                              |        |                              |
|------------------------------|--------|------------------------------|
| Lelik - skreeulelik          | Soet   | - stroopsoet                 |
| Ongelukkig - sielsongelukkig | Skeef  | - windskeef                  |
| Vars - kraakvars             | Helder | - klokhelder / kristalhelder |

### OEFENING 3: Trappe van vergelyking.

Gee die trappe van vergelyking van die volgende woorde:

| Stellende trap | Vergelykende trap | Oortreffende trap |
|----------------|-------------------|-------------------|
|----------------|-------------------|-------------------|

|       |        |          |
|-------|--------|----------|
| jonk  | jonger | jongste  |
| lief  | liewer | liefste  |
| groot | groter | grootste |
| moeg  | moeër  | moegste  |
| droog | droër  | droogste |
| skeef | skewer | skeefste |



vervalle - meer vervalte - mees vervalte

### Memorandum: Prosa – Suurlemoen!

Vrae hoofstuk 35 – 37 (bls. 110 – 118)

#### Hoofstuk 35

1. Die twee suurlemoene vorm 'n hartjie en stel die **limonade** (LET OP die Afrikaans vir “lemonade”!) voor waarvan die groep sing / waaroor die liedjie gaan.
2. Hy weet Zane, sy beste vriend, is ook verlief op haar.
3. Hy het die situasie verkeerd opgesom. Hy het hulle styf langs mekaar voor die rekenaar sien sit en gehoor Liezl sê vir Tiaan hy is “amazing”. Al was dit onskuldig en het niks gebeur nie, het hy duidelik gedink daar is iets tussen hulle aan die gang.
4. Sy het 'n afspraak met Zane gehad om te gaan koeldrank drink en hom toe laat weet dat sy iets anders aan die gang het toe sy na Tiaan se huis wou gaan.

#### Hoofstuk 36

1. In die mediasentrum moet almal stil wees en mag nie gesels nie. Leerders gaan doen hulle huiswerk of navorsing daar so hy weet niemand sal daar met hom gesels of hom pla nie.
2. Sy weet wat gebeur het en beseft dit sal nie 'n goeie idee wees vir Tiaan, Zane en Liezl om saam te oefen nie. Zane praat nie met Tiaan en Liezl nie en Liezl praat nie met Zane of Tiaan nie, wat oefening onmoontlik sou maak.
3. Bongie dink hulle moet eerder die tyd gebruik om sake uit te praat.

#### Hoofstuk 37

1. Die atmosfeer in die oefenkamer was so gespanne soos by 'n bokseveg wanneer almal wag om te sien wie die eerste vuishou gaan plant.

# Hoër Volksskool Graaff-Reinet - Afrikaans Huistaal Gr. 9 Bladsy 3 van 6

## Dinsdag en Woensdag 21 en 22 Julie: Taalleer

### 1. Woordsoorte – Bywoorde (Kyk agter in jou Platinum TAALhandboek se indeks en lees ook die stukkie oor bywoorde op die betrokke bladsy)

Bywoorde beskryf die werkwoord, m.a.w vertel meer van die aksie.

Bywoorde kan ook byvoeglike naamwoorde, telwoorde of ander bywoorde beskryf.

KYK ALTYD NA DIE KONTEKS VAN DIE WOORD

m.a.w. kyk na waar die woord in die sin staan en wat sy funksie in die sin is!

Aan die hand van hoe en wat die bywoord iets beskryf, word hulle onderverdeel in :

- Bywoorde van tyd
- Bywoorde van wyse
- Bywoorde van plek
- Bywoorde van graad
- Bywoord van modaliteit

LET WEL: Die volgorde van bywoorde in 'n sin in Afrikaans is ALTYD:

Tyd – wyse - plek

1. Bywoorde van **tyd** – vertel **WANNEER** die aksie plaasvind. Byvoorbeeld:  
Hulle het **gister** lekker daar geëet.
2. Bywoord van **wyse** – vertel **HOE** die aksie plaasvind. Byvoorbeeld:  
Hulle het gister **lekker** daar geëet
3. Bywoord van **plek** – vertel **WAAR** die aksie plaasvind. Byvoorbeeld:  
Hulle het gister lekker **daar** geëet.
4. Bywoord van **graad** - vertel meer van die graad of te wel **IN HOE 'N MATE**. Byvoorbeeld:  
Hulle het gister **besonder** lekker geëet.
5. Bywoord van **modaliteit** – vertel meer van die spreker se **HOUDING** teenoor die gedagte.  
Byvoorbeeld: Hulle het **vermoedelik** gister lekker daar geëet.

### OEFENING 1

Onderstreep die bywoorde in die volgende sinne. Skryf dan elke bywoord neer en sê watter soort bywoord dit is: Byvoorbeeld – Ek het gisteraand goed geslaap.

Gisteraand – bywoord van tyd

Goed – bywoord van wyse

- 1.1 Die donkies draf vinnig voor die karretjie.
- 1.2 Ek wil oormore bank toe gaan.
- 1.3 Die boewe loop tergend stadig na die dorpsplein terwyl die skare hulle honend uitjou.
- 1.4 Die teer het vreeslik gestink en klein donsveertjies het oral rondgewaai.
- 1.5 Die bankklerk was so verskrik dat hy onsamehangend vertel het hoe die boewe hom vanoggend onverhoeds betrap en hardhandig rondgeruk het.

## Hoër Volksskool Graaff-Reinet Afrikaans Huistaal Graad 9 bladsy 4 van 6

2. Kies die regte bywoord uit die lys om die onderstaande sinne te voltooi:

*Eenparig; onsamehangend; stiptelik; hartlik; plaaslik; aandagtig; besonder; internasionaal; noodlottig; luidkeels*



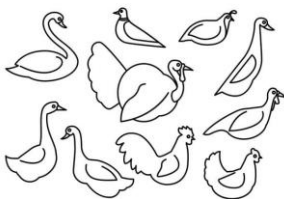
- 2.1 Die gasheer verwelkom die gaste .....
- 2.2 Die mense het ..... lekker geëet.
- 2.3 Die gehoor luister ..... na die toespraak.
- 2.4 Hoeveel van die insitendes is ..... beseer?
- 2.5 Die wedstryd begin ..... om drie-uur.
- 2.6 Die komitee het ..... besluit om deel te neem.
- 2.7 Die akteur is ..... bekend.
- 2.8. Gaan die toneelstuk ook ..... opgevoer word?
- 2.9 Die geskokte vrou praat .....
- 2.10 Die toeskouers moedig die atlete ..... aan.

### OEFENING 2

Een woord vir 'n omskrywing. Vervang die woorde tussen hakies deur een woord, byvoorbeeld:

Die (man wat miljoene besit) is tans oorsee. Die **miljoenêr** is tans oorsee.

- 2.1 Die (geld wat maandeliks vir 'n polis betaal word) beloop R200.
- 2.2 Die (plek waar Moslems aanbid) is in Caledonstraat.
- 2.3 Die (man wat aan vrede glo) is baie ontsteld oor al die geweld.
- 2.4 Die skip se ( vensters in die kajuite) kan nie oopmaak nie.
- 2.5 Die (ou wat nie kant kan kies nie) verkies om nie te stem nie.
- 2.6 Die (vrou wie se man oorlede is) kry baie swaar.
- 2.7 (Al die mense wat by 'n plek werk) hou vanoggend vergadering.



- 2.8 My (persoon wat saam met my werk) is vandag olik.
- 2.9 Ons hou van antieke (tafels, stoele, kaste ens.)
- 2.10 Ek haat dit om (borde, koppies, pierings ens. ) te was.
- 2.11 Die (messe, lepels, vurke) kom in die boonste laai.
- 2.12 Die (beeste, skape, bokke) kom saans kraal toe.
- 2.12 Die (hoenders, ganse, eende en kalkoene) se voer is op.
- 2.13 Die (mense wat reis om goed in 'n land te gaan besigtig) was baie beïndruk.
- 2.14 (Suigstokkies, sjokolade, kougom, jelliemannetjies) is sleg vir jou tande.
- 2.15 Die winkel se (koeke, terte, koekies en beskuit) is baie smaaklik.

## Hoër Volksskool Graaff-Reinet Afrikaans Huistaal Graad 9 bladsy 5 van 6

- 2.15 Die winkel se (koeke, terte, koekies en beskuit) is baie smaaklik.
- 2.16 Die (al die goed op die verhoog ) is baie kunstig ontwerp.
- 2.17 (Iemand wat goed kan skilder) het al oorsee uitgestal.
- 2.18 Die (vrou wat sing vir 'n lewe) se jongste lied is pas uitgereik.
- 2.19 Die winkel se goeders is baie (wat mens maklik kan betaal).
- 2.20 Die (wat baie bome het) landgoed is in die mark.

**OEFENING 3** : Doen die blokkiesraaisel op die laaste bladsy van hierdie notas.

### WOORDSOORTE: Lidwoorde

Hierdie is seker die maklikste woordsoort van almal, want daar is net twee in Afrikaans: **Die** en **'n**. (Die afkappingstekens ['] staan in die plek van "ee" wat ons in Afrikaans uit die oorspronklike Nederlandse woord "een" weggelaat het). Hulle word saam met selfstandige naamwoorde gebruik.

**Bepaalde lidwoord** = die

**Onbepaalde lidwoord** = 'n

Daarbenewens is daar argaïese (baie ou) vorms van die bepaalde lidwoord "die" wat ons nog in vaste uitdrukkings aantref, naamlik die oorspronklike Nederlandse "de" en sy verbuigings "des" en "der".

Wat **de** duiwel gaan aan? Dis vir my 'n steen **des** aanstoots. Dit was 'n dag **der** dae.

### Donderdag 23 Julie: Begripstoets

Lees die dramaleesstuk bls. 108 en 109 in jou Platinum TAALhandboek. Doen dan die vrae op bl. 109 nrs. 3-7; 9-12; 15-16, in jou TAALskryfboek.

### Vrydag 24 Julie: Prosa – Suurlemoen

Lees hoofstukke 38 - 41 Bls. 119 - 126 van Suurlemoen en doen die vrae daarvoor, wat nog by die skool reeds aan jou gegee is, in jou Letterkundeskryfboek.



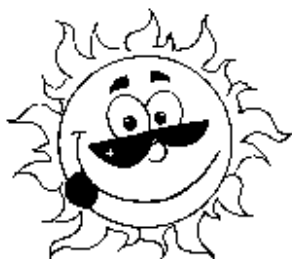
# Hoër Volksskool Graaff-Reinet Afrikaans Huistaal Graad 9 bladsy 6 van 6

## Intensiewe vorme blokkiesraaisel <https://wordmint.com/categories/afrikaans-language>

Lees die leidrade en vul dan die regte intensiewe vorm van die woord in die regte blokkies in. (Kyk voorbeeld by AF 2 – ryk = skatryk)

**Dwars:**

- 3. klein
- 4. wit
- 7. gelukkig
- 13. skoon
- 16. soet
- 17. leeg
- 18. hard
- 19. beroemd
- 20. warm



**AF:**

- 1. hoog
- 2. ryk
- 5. alleen
- 6. doof
- 8. lewendig
- 9. arm
- 10. rooi
- 11. lelik
- 12. siek
- 14. glad
- 15. helder

